

## "ပြည်ရွှေဆံတော်စေတီကြီးဘွဲ့၊ လူးတားခံထပ်တွန့်ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်"မှ

### စာဆို၏စကားသုံးစွမ်းရည်

ထက်နိုင်<sup>၁</sup>

#### စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် ပြည်မြို့ရှိ 'ရွှေဆံတော်ဘုရား'ကိုဖွဲ့ဆိုသော "လူးတားခံထပ်တွန့် ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်"မှ စာဆို၏စကားသုံးစွမ်းရည်ကို သုတေသနပြုတင်ပြ ထားသောစာတမ်းတစ်စောင်ဖြစ်ပါသည်။ စာတမ်းတွင် 'ပြည်ရွှေဆံတော်သမိုင်းပျို့ မှတ်စုကဗျာများနှင့်ရွှေဆံတော် သမိုင်းချုပ်' (၁၉၃၇) စာအုပ်မှ "ပြည်ရွှေဆံတော် စေတီကြီးဘွဲ့၊ လူးတားခံထပ်တွန့် ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်"ကို အလေ့လာခံအဖြစ် တင်ပြထားပါသည်။ ကဗျာတွင်စာဆို၏ စကားအသုံးအနှုန်းများကြောင့် ရွှေဆံတော်ဘုရား၏ ဂုဏ်ရည်မှာ ပို၍ထင်ရှားလာခြင်း ရှိ/မရှိ ဟူသောအချက်ကို အခြေခံ၍ လေ့လာစိစစ်တင်ပြထားပါသည်။ ကဗျာဖန်တီးပုံအတတ်ပညာမှ စကားအသုံးအနှုန်း ရွေးချယ်သုံးစွဲမှု နည်းနာများကို အခြေခံကာလေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ စာဆို၏ စကားသုံး စွမ်းရည်ကိုတင်ပြရာတွင် စကားပရိယာယ်အသုံးများ၊ ပါဠိစကားအသုံးများ၊ ဝိစ္စာစကား အသုံးများဟူ၍ ခွဲခြားကာ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

**သော့ချက်ဝေါဟာရများ** - ကဗျာ၊ တေးထပ်၊ စကားအသုံးအနှုန်း၊ စကားပရိယာယ် အသုံးများ၊ ပါဠိစကားအသုံးများ၊ ဝိစ္စာစကားအသုံးများ။

#### ၁။ နိဒါန်း

မြန်မာစာပေတွင် ကဗျာနှင့်စကားပြေဟူ၍ စာပေပုံသဏ္ဌာန် နှစ်ရပ်ရှိပါသည်။ ထိုစာပေပုံသဏ္ဌာန်နှစ်ရပ်အနက် ကဗျာသည် ဘာသာစကားဖြင့် အလှပဆုံးဖွဲ့နွဲ့တည်ဆောက်ထားသော စာပေအမျိုးအစားဖြစ်ပါသည်။ ခေတ်အဆက်ဆက်တွင် စာဆိုတို့သည် အကြောင်းအရာမျိုးစုံ တို့ကို ကဗျာပုံသဏ္ဌာန်အမျိုးမျိုးဖြင့် ဖွဲ့နွဲ့စပ်ဆိုလာခဲ့ကြပါသည်။ အကြောင်းအရာများစွာကို စာဆိုတို့က စကားအသုံးအနှုန်းကောင်းများ၊ ကာရန်အချိတ်အဆက်များဖြင့် ရေးဖွဲ့သီကုံးကြပါသည်။ ထိုသို့ အကြောင်းများစွာ ဖွဲ့ဆိုမှုများတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ ကိုးကွယ်ရာဖြစ်သော စေတီဘုရားများနှင့် ပတ်သက်သောအကြောင်းအရာဖွဲ့ဆိုမှုများသည်လည်း တစ်ခုအပါအဝင် ဖြစ်ပါသည်။

စေတီဘုရားများနှင့် ပတ်သက်သော အကြောင်းအရာများ ဖွဲ့ဆိုမှုများတွင် ရန်ကုန်မြို့ရှိ တန်ခိုးကြီးဘုရားတစ်ဆူဖြစ်သော 'လေးဆူဓာတ်ပုံ ရွှေတိဂုံဘုရား'ဘွဲ့စာပေများကို သုတေသန ပြုတင်ပြထားသည်များကို အများအပြားတွေ့ရပါသည်။ သို့သော် ပြည်မြို့တွင်တည်ထား ကိုးကွယ်ထားသော 'လေးဆူဓာတ်ပျော် ရွှေဆံတော်ဘုရား'ဘွဲ့စာပေများနှင့်ပတ်သက်၍ သုတေသနပြုလေ့လာထားမှု အနည်းငယ်သာ တွေ့ရပါသည်။ 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'နှင့် ပတ်သက်၍ သုတေသနဆောင်ရွက်ပြီးသော ကျမ်းများနှင့်စာတမ်းများကို အခန်း(၂)စာပေ လေ့လာဆန်းစစ်ချက်တွင် အသေးစိတ်တင်ပြထားပါသည်။

ဤသို့ဖြင့် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'ဘွဲ့ကဗျာများတွင် ဘုရားတိုင်ရတုများကိုသာ သုတေသနပြုလုပ်ချက်များတွေ့ရပြီး တေးထပ်နှင့်ပတ်သက်၍ မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ သုတေသနပြု

<sup>၁</sup> မြန်မာစာပေ၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်

ထားခြင်း မရှိသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်ဇာတိဖွား ဖြစ်သော စာတမ်းရှင်က အဆိုပါလစ်လပ်နေသော သုတေသနပြုမှုကို ဖြည့်ဆည်းရန်နှင့် ထိုကဗျာကို ဖွဲ့ဆိုသောစာဆိုမှာလည်း စကားအသုံးကို ပိုင်နိုင်စွာဖွဲ့ဆိုနိုင်သော စာဆိုဖြစ်ကြောင်း သိရှိစေရန်အတွက် "ပြည်ရွှေဆံတော် စေတီကြီးဘွဲ့၊ လူးတားခံထပ်တွန့်ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်"မှ စာဆို၏စကားသုံး စွမ်းရည်ကို စာတမ်း အဖြစ် တင်သွင်းရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤစာတမ်းတွင် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'၏ဂုဏ်တော်ကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားစေပြီး အနှစ်သာရ ပြည့်ဝသည့် စကားပရိယာယ်အသုံးများ၊ ပါဠိစကားအသုံးများ၊ ဝိစ္ဆာစကားအသုံးများ ကိုသာလျှင် ထုတ်နုတ်လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

#### ၁၊ ၁။ သုတေသနရည်ရွယ်ချက်

ပြည်မြို့၏ဘာသာရေး အမွေအနှစ်ပြယုဂ်တစ်ခုမှာ "လေးဆူဓာတ်ပျော် ရွှေဆံတော်" ဘုရားပင်ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်ရွှေဆံတော်စေတီတော်မြတ်ကြီးသည် မြတ်စွာဘုရားရှင် သက်ရှိထင်ရှား ရှိစဉ်ကပင် တည်ထားကိုးကွယ်ခဲ့သော စေတီတစ်ဆူဖြစ်သည်သာမက ပြည်ရွှေဆံတော် ဘုရားနှင့် ပတ်သက်၍ တေးထပ်ကဗျာဖွဲ့ဆိုမှုများရှိကြောင်းကိုလည်း သိရှိစေလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ 'ပြည်ရွှေဆံတော် ဘုရား'၏ဂုဏ်တော်တို့ကို ဖွဲ့ဆိုသည့် စာဆိုမှာလည်း စကားသုံးစွမ်းရည်ပြည့်ဝသော စာဆိုတစ်ဦး ဖြစ်ကြောင်းနှင့် ထိုစာဆို၏စကားသုံးစွမ်းရည်ကြောင့် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'၏ ဂုဏ်တော်တို့မှာ ပို၍ ပေါ်လွင်ကာ ကြည်ညိုသဒ္ဒါစိတ်များ ဖြစ်လာကြောင်း သိရှိစေရန်ရည်ရွယ်၍ ဤစာတမ်းကို ပြုစုရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤစာတမ်းသည် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'အား သမိုင်းဝင် အမွေအနှစ်အဖြစ် သိနား လည်ကာ ကြည်ညိုဖူးမျှော် စေရန်လည်းမျှော်မှန်းပါသည်။

#### ၁၊ ၂။ သုတေသနမေးခွန်း

"ပြည်ရွှေဆံတော်စေတီကြီးဘွဲ့၊ လူးတားခံထပ်တွန့် ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်"ကို စကား အသုံးအနှုန်းပိုင်းမှ ချဉ်းကပ်လေ့လာရာ အောက်ပါသုတေသနမေးခွန်း ပေါ်ထွက်လာပါသည်။

စာဆို၏ စကားအသုံးအနှုန်းများသည် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား' စတင်တည်ထား ကိုးကွယ်ပုံနှင့် ဘုရား၏ဂုဏ်ရည်၊ ဒုတ္တဘောင်မင်းကြီး၏ဘုန်းတော်ဘွဲ့တို့ကို သိရှိလာအောင် ဖော်ထုတ်တင် ပြနိုင်မှု ရှိ/မရှိ။

ဟူသောအချက်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

အဆိုပါသုတေသနမေးခွန်းကို အဖြေရှာရန်အတွက် ပညာရှင်များ၏အဆိုအမိန့်များ၊ ဖွင့်ဆိုချက် များကို အကိုးအကားပြု၍ ဆန်းစစ်ဖော်ထုတ်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

#### ၁၊ ၃။ သုတေသနနောက်ခံ

ဤစာတမ်းတွင် သုတေသနနောက်ခံအဖြစ် သမိုင်းအကျဉ်း၊ 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'တေးထပ် ဟူသည်၊ တေးထပ်အမျိုးအစားများတို့ကို အကျဉ်းမျှလေ့လာတင်ပြမည် ဖြစ်ပါသည်။

### ၁၊ ၃၊ ၁။ သမိုင်းအကျဉ်းပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'

မြန်မာသက္ကရာဇ်(၁၀၃) ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့်နေ့ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့တွင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိတော်မူပါသည်။ ထို့နောက် (၉)လအကြာ ပြာသိုလပြည့်နေ့တွင် ပြည်မြို့အနောက်ဘက်ကမ်း ဖိုးဦးတောင်သို့ ကြွချီတော်မူပါသည်။

ဖိုးဦးတောင်သို့ ရောက်သောအခါ ထိုတောင်တွင်ရှိနေသော သမ္ဘူလဘီလူးမင်းနှင့်တကွ ဘီလူးမင်းများ၊ ဧရာပထနဂါးမင်း၊ နတ်တို့သည် မြတ်စွာဘုရားအားဖူးမြော်ပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံမှကိုးကွယ်ရာအား ချီးမြှင့်ပေးပါရန် လျှောက်ထားတောင်းဆိုခဲ့ကြပါသည်။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဆံတော်လေးဆူ၊ မွေရှင်တော်ရှစ်ဆူပေးခဲ့ပြီး အမျိုးလေးပါးတို့ကိုးကွယ်ရန် အတွက် လူ့ပြည်၌သာလျှင် တည်ထားသင့်ကြောင်း မိန့်ဆိုခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင်ထိုဆံတော်၊ မွေတော်တို့ကို အဇ္ဈိကနှင့်ဘလ္လိက အမည်ရှိသောကုန်သည် ညီနောင်နှစ်ဦးအားအပ်နှင်း၍ တိုင်ပင်ကာ စေတီတည်ထားကိုးကွယ်ရန် မိန့်တော်မူခဲ့ပါသည်။

ထို့နောက်အဇ္ဈိကနှင့် ဘလ္လိက ကုန်သည်ညီနောင်၊ ဧရာပထနဂါးမင်း၊ သမ္ဘူလဘီလူးမင်းနှင့်တကွ နတ်မင်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဗျာဒိတ်တော်အတိုင်း မဟာသက္ကရာဇ် (၁၀၃) ခုနှစ် တပေါင်းလဆန်း (၁၃)ရက် အင်္ဂါနေ့၊ သုဒဿနတောင်တွင် 'ပြည်ရွှေဆံတော်စေတီ'ကို စတင်တည်ထားကိုးကွယ်ခဲ့ကြပါသည်။

ထို့အပြင် ဒုတ္တဘောင်မင်းကြီးကလည်း ပြည်သူအပေါင်းတို့ ဆက်လက်ကိုးကွယ်စေရန် အတွက် 'ပြည်ရွှေဆံတော်' စေတီတော်ကို ပြန်လည်တည်ထား ကိုးကွယ်ခဲ့ပါသည်။ ပုဂံခေတ်တွင် ကျန်စစ်သားမင်းကြီးက ရွှေဆံတော်ဘုရားကို အသစ်ပြန်လည်ပြုပြင် ကိုးကွယ်ခဲ့ပြီး တောင်ငူခေတ်တွင် ဘုရင့်နောင်ကလည်း ထပ်မံပြုပြင်ကိုးကွယ်ခဲ့ပါသည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ် အလောင်းမင်းတရားကြီးသည် သက္ကရာဇ် (၁၁၁၆)ခုနှစ်၊ တပို့တွဲ လပြည့်ကျော် (၁၂)ရက်နေ့တွင် မွန်တို့လက်အောက်မှ ပြည်မြို့ကို အောင်မြင်စွာ သိမ်းပိုက်ခဲ့ပြီးနောက် 'ပြည်ရွှေဆံတော်'ဘုရားကို ပြုပြင်မွမ်းမံခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် မွန်-မြန်မာ ချစ်ကြည်ရေးကို အလေးထား၍ မွန်ထီးတော်နှင့်အပြိုင် မြန်မာထီးတော်ကို ယှဉ်တွဲပြီးထီးတော် (၂)ဆင့် ကပ်လှူခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် 'ပြည်ရွှေဆံတော်'စေတီတော်မြတ်ကြီးတွင် ထီးတော်(၂)ဆင့်ရှိနေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ထိုထီးတော်နှစ်ဆင့်ကို ပုံစံပြု၍ ပြည်မြို့ဝန်းကျင်နှင့် အနီးအပါးမြို့နယ်များတွင် စေတီပုထိုးများ တည်ထားကိုးကွယ်ရာတွင် ထီးတော်နှစ်ဆင့်ပြုလုပ်၍ တင်လှူပူဇော်သော အစဉ်အလာဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါသည်။ (၁)ကကုသန်မြတ်စွာဘုရား၏ ဒုကုဋ်သင်္ကန်းတော်၊ (၂) ကောဏဂုံမြတ်စွာဘုရား၏ အံသကိုဋ်တော်၊ (၃)ကဿပမြတ်စွာဘုရား၏ ခါးပန်းတော်၊ (၄)ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ ဆံတော်မြတ်လေးဆူ၊ မွေရှင်တော်မြတ်ရှစ်ဆူ၊ နိဿိဒိုင်တော်တို့ကို ဌာပနာ၍တည်ထားသောကြောင့် "လေးဆူဓာတ်ပျော် ရွှေဆံတော်" ဟုခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ယခုအခါ 'လေးဆူဓာတ်ပျော် ရွှေဆံတော်' စေတီတော်မြတ်ကြီးသည် သုဒဿနတောင်တော် ထက်တွင် ရွှေတောင်ကြီးပမာ သပ္ပာယ်စွာ တည်ရှိ၍ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ ကိုးကွယ်ရာအဖြစ် ပူဇော်အထူးကို ခံယူလျက်ရှိပါသည်။

### ၁၊ ၃၊ ၂။ တေးထပ်ဟူသည်

မြန်မာကဗျာအမျိုးအစားများတွင် တေးထပ်သည်လည်း တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်ပါသည်။ 'တေးထပ်'၏ အဓိပ္ပာယ်ကို သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းက 'ကဗျာသာရတ္ထသင်္ဂြိုဟ်'(၂၀၂၃)စာအုပ်တွင် "တေးထပ်ဆိုသည်ကား အက္ခရာအသံကာရန် အထပ်များသော တေးမျိုးကို ဆိုလိုသည်" (စာ ၃၆၄)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

ဦးကျော်ရင်က 'ကဝိဘာရတီကျမ်း'(၂၀၁၆)တွင် -

"တေးရိုးငယ်၊ တေးရိုးကြီးများကို တစ်ဖန်ထပ်လျက် စပ်ဟပ်ရသောကြောင့် တေးထပ် ဟုခေါ်သည်" (စာ ၂၁၄)

ဟူ၍လည်းကောင်း မိန့်ဆိုထားပါသည်။

ဦးမြင့်ကြည်က 'မြန်မာ့တေးဂီတအနုစာပေသမိုင်း'(၂၀၂၂) တွင် -

"ထံ၊ တျာ၊ တေ၊ တျော။ ထုံ၊ ဒလ၊ တုံ စသည်တို့မှာ စောင်းမြည်သံကိုအစွဲပြု၍ ခေါ်သောအမည်နာမများ ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် 'တေ' ဟူသည်မှာလည်း တူရိယာ သံပင်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆမှသင့်ပေသည်။ မူလ က 'တေ' သည် အသံတစ်မျိုး အမည်ဖြစ် သော်လည်း နောင်သောအခါ အဓိပ္ပာယ်ကျယ်ဝန်းလာပြီးလျှင် သီချင်းတို့ကိုပါ 'တေး'ဟု ခေါ်လာကြပေတော့သည်။ ထို့ကြောင့်တေးရိုးမှာသီချင်းရိုးဖြစ်၏။ တေးထပ်မှာတေးရိုး ကို အတွန့်အကွန့်များဖြင့် ထပ်ထားသော သီချင်းမျိုးဖြစ်သည်" (စာ ၉၂)

ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုရှင်းပြထားပါသည်။

ထို့ကြောင့် တေးထပ်ဆိုသည်မှာ အတွန့်အကွန့်များဖြင့် ထပ်ထားသော သီချင်းတစ်မျိုး ဖြစ်ပြီး အက္ခရာ၊ အသံကာရန်တို့ကို ထပ်လျက် စပ်ဟပ်ရသော ကဗျာတစ်မျိုးပင်ဖြစ်ပါသည်။

### ၁၊ ၃၊ ၃။ တေးထပ်အမျိုးအစား

စာဆိုများရေးစပ်သီကုံးခဲ့သော တေးထပ်အမျိုးအစားများကို ဆန်းစစ်ကြည့်ရာတွင် အကြမ်းအား ဖြင့် -

(၁) တေးထပ်ကြီး

(၂) တေးထပ်ငယ်

(၃) တေးထပ်ဆန်း

- (၄) ပဟေဠိတေးထပ်
- (၅) ပိုဒ်စုံတေးထပ်
- (၆) ပဒေသာတေးထပ်
- (၇) သုံးချပ်ညီတေးထပ်
- (၈) စကြာတေးထပ်
- (၉) ပုလဲသွယ်တေးထပ်
- (၁၀) ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်

ဟူ၍ ခွဲခြားနိုင်ပါသည်။

## ၂။ စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်

ပြည်ရွှေဆံတော်စေတီကြီးဘွဲ့၊ လူးတားခံထပ်တွန့်" ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်မှ စာဆို၏ "စကား သုံးစွမ်းရည်ကို သုတေသနပြုရာတွင် ပညာရပ်ဆိုင်ရာ စာအုပ်စာတမ်းများ၊ သုတေသနကျမ်းများ၊ စာတမ်းများကို ဖတ်ရှုလေ့လာ၍ ဆန်းစစ်တင်ပြထားပါသည်။

ဤစာတမ်းနှင့် ပတ်သက်၍ သီအိုရီပိုင်းဆိုင်ရာ စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်များအဖြစ် မြဇင် ၏ "ကဗျာနဂါးနှင့်နိမိတ်ပုံ"၊ မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ)၏ "ရေးဟန်ပညာနိဒါန်း"၊ မြန်မာကဗျာ စာတမ်းစာအုပ် များလာ အဆိုအမိန့်များကို အခြေပြု၍ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'နှင့်ပတ်သက်၍ လေ့လာထားသော ပါရဂူကျမ်းများ၊ မဟာ သုတေသန ကျမ်းများနှင့် မဟာဝိဇ္ဇာကျမ်းများကိုတွေ့ရပါသည်။ မနီနီအောင်(၂၀၂၁)၏ "ပြည် ရွှေဆံတော်စေတီရှိ ခေါင်းလောင်းစာများ လေ့လာချက်"(ပါရဂူကျမ်း)၊ မဝင်းမေကြည်ထွန်း (၂၀၀၉)၏ "ပြည်မြို့၊ ရွှေဆံတော်ဘုရား ရှေးမွန်ကျောက်စာ လေ့လာချက်"(မဟာသုတေသန ကျမ်း)၊ မသန်းသန်းထွေး (၂၀၀၀)၏ "ပြည်၊ နဝဒေးကြီး၏ ဘုရားတိုင်ရတုများ လေ့လာချက်" (မဟာဝိဇ္ဇာကျမ်း)မှ 'ပြည် ရွှေဆံတော်ဘုရား'၏ ဘုရားတိုင်ရတုများ စသည်ဖြင့် သုတေသနပြု တင်ပြထားသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။

ဤသို့ဖြင့် ဘာသာစကားရှုထောင့်နှင့် စာပေရှုထောင့် နှစ်မျိုးလုံးဖြင့် သုတေသနဆောင်ရွက် ထားသည်များရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ သို့သော် စာပေ(ရှေးကဗျာ) နယ်ပယ်တွင်ရတုကိုသာ စကားb အသုံးဆိုင်ရာ နည်းနာများဖြင့် လေ့လာမှုရှိသော်လည်းတေးထပ်ကို သုတေသနပြုထားခြင်း မတွေ့ရှိရပါ။ ထို့ကြောင့် လေ့လာမှုနည်းနာတူသော်လည်း စာပေအမျိုးအစားမတူသော တေးထပ်ကဗျာမှ စာဆို၏ စကားသုံးစွမ်းရည်ကို သုတေသနပြု လေ့လာတင်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

## ၃။ နည်းနာ

ဤစာတမ်းကို သုတေသနပြုရာ၌နည်းနာတွင် ပညာရပ်ဆိုင်ရာနည်းနာနှင့် သုတေသနဆိုင်ရာ နည်းနာတို့ကို အသုံးပြုထားပါသည်။

### ၃၊ ၁။ ပညာရပ်ဆိုင်ရာနည်းနာ

ပညာရပ်ဆိုင်ရာ နည်းနာများအဖြစ် မြန်မာ့ရှေးကဗျာများတွင် ပါဝင်ဖွဲ့နွဲ့ သီကုံးလေ့ရှိသော စကားအသုံးအနှုန်းဆိုင်ရာ နည်းနာသာမကများဖြင့် ချဉ်းကပ်လေ့လာထားပါသည်။ စာတမ်းတွင် အသုံးပြုထားသော သီအိုရီများကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

### ၃၊ ၁၊ ၁။ စကားအသုံးအနှုန်း

ကဗျာသည် စကားအသုံးအနှုန်းများဖြင့် ဖန်တီးသီကုံးထားသော စာပေအနုပညာ လက်ရာ တစ်ခုပင် ဖြစ်ပါသည်။ 'ကဗျာနရီနှင့်နိမိတ်ပုံ'(၂၀၁၇)တွင် မြဇင်က -

"ကဗျာတွင်ရှိသည်မှာ ကဗျာဆရာကကဗျာအဖြစ် ပြုစုစည်းရုံးထားသည့် အထင်းသားမြင်ရ သည့် စကားသာဖြစ်သည်။ စကားသည် ကဗျာ၏ကိုယ်၊ ကဗျာ၏နှုတ်၊ ကဗျာ၏နှလုံးဖြစ်သည်"

(စာ ၂၁၄)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

ကဗျာကောင်းဖြစ်ဖို့ရာ ရွေးချယ်သုံးနှုန်းသော စကားလုံးများကို ထိုပြောင်းလဲ" တိုးတက်သောဝန်းကျင်အတွင်း နေရာကောင်း၌ စီစဉ်ထားသိုမိဖို့လိုသည်"

(စာ ၂၃၁)

ဟူ၍လည်းကောင်း မိန့်ဆိုထားပါသည်။

ထို့အပြင် 'မြန်မာကဗျာစာတမ်း'(၁၉၈၃)တွင်လည်း -

"စကားအသုံးအနှုန်းဆိုသည်မှာ သူ့နေရာနှင့်သူ ဆီလျော်သင့်မြတ်သော စကားလုံးများ ရွေးချယ်အသုံးပြုခြင်း ဖြစ်သည်" (မြဇင်၊ စာ ၂၅၇)

ဟူ၍လည်း ဖော်ပြထားပါသည်။

ဤသို့အားဖြင့် မြန်မာကဗျာလေ့လာမှုတွင် စာဆို၏စကားသုံး ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်မှုသည် အရေး ပါသော လေ့လာမှုတစ်ရပ်ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

### ၃၊ ၂။ သုတေသနဆိုင်ရာနည်းနာ

ဤစာတမ်းသည် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'အကြောင်းဖွဲ့ဆိုသော တေးထပ်ကဗျာမှ စာဆို၏ စကားသုံးစွမ်းရည်ကို ချဉ်းကပ်လေ့လာရာတွင် သုတေသနဆိုင်ရာ နည်းနာများမှ ဆန်းစစ်လေ့လာနည်း (survey method)၊ ရှိပြီးအချက်အလက်အပေါ် အခြေပြုလေ့လာနည်း (use of available method) ကို အသုံးပြုထားပါသည်။

### ၄။ စိစစ်တွေ့ရှိချက်

ဤအခန်းတွင် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'ကို ဖွဲ့ဆိုသော စာဆို၏စကားအသုံးများကို ခေါင်းစဉ် ခွဲများဖြင့် လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

### ၄၊ ၁။ စကားပရိယာယ်အသုံးများ

စကားအသုံးအနှုန်းတွင် စကားပရိယာယ်ကြွယ်ဝမှုသည်လည်း စာဆို၏အရည်အချင်း တစ်ရပ် ပင်ဖြစ်ပါသည်။ 'ရေးဟန်ပညာနိဒါန်း'(၂၀၁၁)တွင် မောင်ခင်မင်(ခေဖြူ)က -

"အနက်တူ စကားပရိယာယ်အမျိုးမျိုးသုံးကာ ရေးဖွဲ့ကြပါသည်။ ပညတ်နက်တူပြီး ဂယက်အနက်ကွဲသော အနက်တူစကားများ ဖြစ်ပါသည်။ အနက်တူစကားများကို အလဲအလှယ် သုံးသည့်အတွက် တစ်မျိုးတည်းမဟုတ်ဘဲ စာဖတ်သူအာရုံကို အပြောင်း အလဲဖြစ်စေပြီး စိတ်ဝင်စားဖွယ် နှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်လာစေနိုင်ပါသည်။ စကားပရိယာယ် သုံးခြင်းသည် ရှေးမြန်မာကဗျာများ ရေးဖွဲ့ဟန်၏ ယေဘုယျလက္ခဏာ တစ်ရပ်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်"(စာ ၉၄)

ဟူ၍ ကဗျာတွင် စကားပရိယာယ်သုံးခြင်းအရေးပါပုံကို ဖွင့်ဆိုရှင်းပြထားပါသည်။

'ပရိယာယ်'ကို မြန်မာအဘိဓာန် (၂၀၂၁)တွင် -

"အဓိပ္ပာယ်တူစကားလှယ်၊ ဆိုလိုရင်းကိုသွယ်ဝိုက်ပြောသောစကား"

(စာ၂၀၃)

ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ဤကဗျာတွင် အနက်အဓိပ္ပာယ် တစ်မျိုးထဲကိုပင် စကားလုံးအမျိုးမျိုး သုံးနှုန်းကာ တင်ပြထား သော စာဆို၏စကားပရိယာယ်နှင့် ပညတ်အနက်တူပြီး ဂယက်အနက်ကွဲသော စကားပရိယာယ်ကြွယ်ဝ ပုံကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'သည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ကိုယ်တော်မြတ်ကြီး၏ဆံတော်ကို တည်ထား သော စေတီတစ်ဆူဖြစ်ကြောင်းကို ကဗျာတွင် -

“ရှင်ပင်ဘဂဝါ၊ ဆံတော်ဘုရား”(စာ ၄၉)

“ကေသဓာတု၊ တည်တော်မူတယ်”(စာ ၄၉)

“ဆံတော်ကေသီ၊ မြတ်စေတီကား”(စာ ၄၉)၊

“ပထွန်းကျက်သရေ၊ ကေသီတည်မြတ်ဘုရား”(စာ ၅၀)

“ထုံးသျှောင်ဝင်းလှ၊ ဆံကေသီငယ်”(စာ ၅၀)

ဟူ၍စကားပရိယာယ်ကြွယ်ဝစွာ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ဆံတော်ကိုပင် “ဆံတော်”၊ “ကေသ”၊ “ဆံတော်ကေသီ”၊ “ကေသီ”၊ “ဆံကေသီ”၊ ဟူ၍ စကားအလဲအလှယ်ပြုကာ ဖွဲ့စပ်ထား သောကြောင့် ရွှေဆံတော်ဘုရားသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ဆံတော်အစစ်နှင့် တည်ထားကိုးကွယ် ထားသော စေတီတစ်ဆူဖြစ်ကြောင်း ပိုမိုထင်ရှားလာပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့အတွက် တန်ဖိုးကြီးမား သော၊ ကြည်ညိုကိုးကွယ်ရာဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဆံတော်ဖြင့်တည်ထားသည့် ရှေးဟောင်း သမိုင်းဝင် စေတီတစ်ဆူဖြစ်ကြောင်းကို စကားပရိယာယ် ကြွယ်ဝစွာဖြင့် တင်ပြရေးစပ်ထားပုံမှာ ကဗျာဖတ်သူအား သုတအသိတိုးစေသော စာဆို၏ စကားသုံးစွမ်းရည်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား' တည်ထားရာ သုဒဿနတောင်ကိုလည်း စကားပရိယာယ် အမျိုးမျိုး သုံးကာရေးဖွဲ့ထားသည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ သုဒဿနတောင်သည် လှပတင့်တယ် သောတောင် ဖြစ်ပုံကိုကဗျာတွင် -

“ရွှေတောင်သုဒဿန၊ ပဗ္ဗတဝယ်”(စာ ၄၉)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

“ရောင်အဆင်းသီရိ၊ ပြောင်အလင်းစည်ဘိ၊ တောင်မင်းဂီရိ”(စာ ၄၉)

ဟူ၍လည်းကောင်း စကားပရိယာယ်ကြွယ်ဝစွာဖြင့် ရေးဖွဲ့တင်ပြထားနိုင်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ရွှေရောင်ကဲ့သို့ တင့်တယ်သောတောင်တွင် မြင့်မြတ်သော မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဆံတော်ဌာပနာ ထားကြောင်း တင်ပြထားသည်မှာ အကြောင်းအရာနှင့် အရေးအဖွဲ့လိုက်ဖက်ညီသော စာဆို၏ စကားသုံးစွမ်းရည်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရားသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကိုယ်တော်၏ ဗျာဒိတ်တော်အရ သုဒဿန အမည်ရှိသောတောင်တွင် တည်ထားသောစေတီတစ်ဆူ ဖြစ်ပါသည်။ အဇ္ဈိကနှင့် ဘလ္လိတအမည်ရှိသော ကုန်သည်နှစ်ဦး၊ နဂါးမင်း၊ ဘီလူးမင်းတို့စုပေါင်း၍ တည်ထားကိုးကွယ် ကြသောစေတီတစ်ဆူလည်း ဖြစ်ပါသည်။ နှစ်ကာလအတန်ကြာသောအခါတွင် ထိုစေတီကို နောင်လာနောင်သားတို့ ကိုးကွယ်ကြရန် နှင့်သာသနာပြန့်ပွားစေရန်အတွက် ပြန်လည်မွမ်းမံ တည်ထားကိုးကွယ်သူမှာ ဒုတ္တဘောင်မင်းကြီးပင် ဖြစ်ပါသည်။ ကဗျာတွင် ဒုတ္တဘောင်မင်းကြီးကို -

“ဝေယံတင့်ဆန်း၊ မြင့်ကြ၍နန်းနှင့်၊

ရွှေနန်းကြော့ရှင်၊ တော့သခင်”(စာ ၄၉)

“ဘုရင်ထွတ်ခေါင်၊ ဒုတ္တဘောင်”(စာ ၄၉)

“သမိုင်းထွန်းအောင်၊ သုံးကျွန်းသခင်၊ တို့ရောင်ရှင်”(စာ ၄၉)

ဟူ၍ ဒုတ္တဘောင်မင်းကြီး၏ ဘုန်းတော်ဘွဲ့တို့ကို စကားလုံးထပ်ခြင်းမရှိဘဲ ပရိယာယ်ကြွယ်ဝစွာ ရေးဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဤစကားပရိယာယ်အသုံးတို့ကြောင့် ဒုတ္တဘောင်မင်းကြီးသည် မြင့်မြတ်သော ထီးနန်းကိုပိုင်ဆိုင်ထားသူဖြစ်ပုံ၊ ဘုရင်အားလုံး၏အထွတ်အထိပ် ဘုန်းတန်ခိုးကြီးမားသောသူဖြစ်ပုံ၊ ရာဇဝင်သမိုင်းမှတ်တမ်းများတွင် မှတ်တမ်းတင် ထားရလောက်အောင် ဘုန်းကံကြွယ်ဝသောသူဖြစ်ပုံ စသည့်ဂုဏ်ရည်တို့မှာ ပို၍လေးနက်ထင်ရှားလာရပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ဘုန်းတန်ခိုးကြီးမားသော ဘုရင်တစ်ပါးမှ ဦးထိပ်ပန်ဆင်၍ 'ပြည်ရွှေဆံတော် ဘုရား'ကို ပြုပြင်မွမ်းမံကိုးကွယ်ခဲ့ကြောင်းနှင့် ဒုတ္တဘောင်မင်းကြီး၏ ဘုန်းတော်ဘွဲ့များကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားစေသော စကားပရိယာယ်အသုံးပင်ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့်စကားပရိယာယ်အသုံးများသည် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'ကို မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဆံတော်ဖြင့် သုဒဿနတောင်တွင် တည်ထားကိုးကွယ်ပုံနှင့် မွမ်းမံတည်ထားကိုးကွယ်သူ ဒုတ္တဘောင်

မင်းကြီး၏ ဘုန်းတော်ဘွဲ့များကို လေးနက်ထင်ရှားလာအောင် အထောက်အပံ့ပြုနိုင်ကြောင်း လေ့လာသိရှိရပါသည်။

### ၄၊ ၂။ ပါဠိစကားအသုံးများ

ဗုဒ္ဓစာပေဆိုင်ရာဖွဲ့ဆိုမှုများနှင့် ပါဠိစကားလုံးများသည် ဒွန်တွဲလျက်ရှိပါသည်။ ပါဠိစကားသုံးများသည်စာဟန်ကို ပို၍လေးနက်ခွဲညားစေနိုင်သော အစွမ်းသတ္တိရှိပါသည်။ စာဆိုသည် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'၏ ဂုဏ်တော်များကိုဖွဲ့ဆိုရာတွင် ပါဠိစကားအသုံးများဖြင့် ကျစ်လျစ်စွာ ဖွဲ့ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

#### ဘဂဝါ

'ဘဂဝါ' ၏အဓိပ္ပာယ်ကို 'တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်(အတွဲ-၁၅)' တွင်-

'လေးစားထိုက်သော ဆရာ၊ ဘုရား'(စာ ၄၇၃)

ဟုဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။

ကဗျာပထမအပိုဒ်တွင် -

"ရှင်ပင်ဘဂဝါ၊ ဆံတော်ဘုရား"(စာ ၄၉)

ဟူ၍ဖွဲ့ဆိုထားရာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်ကြီး၏ လေးစားထိုက်သော၊ တန်ဖိုးဖြတ်၍မရနိုင်သော ဆံတော်တည်ထားသည့် စေတီဖြစ်ကြောင်းကို 'ဘဂဝါ' ဟူသော ပါဠိစကားလုံးဖြင့် ကျစ်လျစ်ခွဲညားစွာ ရေးဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထိုစကားသုံးသည် မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်နှင့် ဆံတော်တည်ထားရာ 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'အား ပို၍ကြည်ညိုလာအောင် တင်ပြနိုင်ကြောင်း သိရှိရပါသည်။

#### သဒ္ဓါ၊ သုဒဿန၊ ပဗ္ဗတ

'သဒ္ဓါ' ၏အဓိပ္ပာယ်ကို 'တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်(အတွဲ-၂၁)' တွင်-

"သဒ္ဓါ၊ သဒ္ဓါတရား၊ ယုံကြည်ကြည်ညိုခြင်း" (စာ ၇၅၈)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊ - ၏အဓိပ္ပာယ်ကို 'သုဒဿန'

"ချမ်းသာစွာ လွယ်ကူသဖြင့် ရှုမြင်အပ်မြင်လွယ်သော"(စာ ၃၄၃)

ဟူ၍လည်းကောင်းဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။ 'ပဗ္ဗတ'၏အဓိပ္ပာယ်ကို ဦးဟုတ်စိန်၏ 'ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်' (၂၀၁၇) တွင်-

"တောင်ထိပ်" (စာ ၆၀၈)

ဟူ၍လည်း ဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။

ကဗျာတွင် -

"သဒ္ဒါကြည်သည့်၊ ကုန်သည်ညီနောင်၊ ပင့်ယူဆောင်၍၊ ရွှေတောင်သုဒဿန၊  
ပဗ္ဗတဝယ် (စာ ၄၉)"

ဟူ၍ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ဤတွင်အဇ္ဈိကနှင့် ဘလိကအမည်ရှိသော ကုန်သည်နှစ်ဦးသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ဆံတော်အား ယုံကြည်ကြည်ညိုစွာဖြင့် ဘုရားဖူးသူတို့ လွယ်ကူစွာရှုမြင်နိုင်စေသော သုဒဿနတောင်တွင် တည်ထားကိုးကွယ်ပုံတို့ကို 'သဒ္ဒါ၊ သုဒဿန' ဟူသော ပါဠိ စကားလုံးတို့ဖြင့် တင်ပြထားပါသည်။ ထိုပါဠိစကားလုံးများသည် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား' တည်ထားပုံသမိုင်းကြောင်းကို လေးနက်ထင်ရှားလာအောင် အထောက်အပံ့ပြုနိုင်သော ပါဠိစကားအသုံးပင်ဖြစ်ပါသည်။

### ကိတ္တိ၊ ဣဒ္ဓိ၊ သိဒ္ဓိ

'ကိတ္တိ' ၏အဓိပ္ပာယ်ကို 'တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်(အတွဲ ၅)' တွင်-

"ကျောစောခြင်း၊ ချီးမွမ်းသံ"(စာ ၇၈၀)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

'ဣဒ္ဓိ'ကို 'တိပိဋကပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်(အတွဲ ၄)'တွင်-

"အလိုဆန္ဒအရ ပြီးစီးအောင်မြင်ခြင်း"(စာ ၅၆၈)

ဟူ၍လည်းကောင်း ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

'သိဒ္ဓိ'ကို ဦးဟုတ်စိန်၏ 'ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်'(၂၀၁၇)တွင် -

"ပြီးစီးခြင်း" (စာ ၁၀၃၅)

ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ကဗျာအဆုံးတွင် -

"ဝေဆာကိတ္တိ၊ တေဇာဣဒ္ဓိ၊ ကျေညာသိဒ္ဓိ မြစေတီငယ်၊ ဗြဟ္မာရွှေပြည် ကျော်လွမ်းပါဘိ  
လေး"(စာ ၅၀)

ဟူ၍ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ဤတွင်စာဆိုသည် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရားသည် လူ့ပြည်မှာသာမက ဗြဟ္မာပြည်အထိကျော်စောထင်ရှားသောဘုရားဖြစ်ပုံကို 'ကိတ္တိ၊ ဣဒ္ဓိ၊ သိဒ္ဓိ' ဟူသောပါဠိစကားလုံးတို့ဖြင့် ကာရန်အပြတ် အတောက်မရှိဘဲ အချိတ်အဆက်မိမိဖြင့် ရေးဖွဲ့ထားနိုင်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ပါဠိစကားလုံးများကို အကြောင်းအရာနှင့်လိုက်ဖက်စွာ ခွဲညားလေးနက်အောင်၊ ဘုရား၏ဂုဏ်ရည်ကို ကြည်ညိုဖွယ်ဖြစ်အောင် သူ့နေရာနှင့်သူ ကာရန်မိမိဖြင့် ရေးဖွဲ့ထားနိုင်သော စာဆို၏စကားသုံး စွမ်းရည်ကို လေးစားဖွယ် တွေ့မြင်ရပါသည်။

ထို့ကြောင့် စာဆိုသည် ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရားသမိုင်းနှင့် ဘုရား၏ဂုဏ်ရည်တို့ကို ပါဠိ စကားလုံးများဖြင့် စာဟန်ခွဲညားလာအောင် ရေးဖွဲ့တင်ပြထားနိုင်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ စာဆို၏ပါဠိစကားလုံး

တို့ကို သူ့နေရာနှင့်သူ ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ် ကဗျာဂုဏ်မပျက်အောင် ဖွဲ့ဆိုထားနိုင်မှုမှာ လေးစားဖွယ်ရာ စကားသုံးစွမ်းရည်ပင်ဖြစ်ကြောင်း လေ့လာသိရှိရပါသည်။

### ၄၊ ၃။ ဝိစ္ဆာစကားသုံးများ

ဝိစ္ဆာစကားလုံးများသည် အနက်အဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်မှုကို လေးနက်စေသကဲ့သို့ ရွတ်ဆိုရာတွင် လည်း အသံသာယာမှုရှိအောင် အထောက်အပံ့ပြုနိုင်သော အာနိသင်ရှိပါသည်။ 'ဝိစ္ဆာ'ဟူသော စကားလုံးကို 'မြန်မာအဘိဓာန်'(၂၀၂၁)တွင် -

"အားလုံးအကျိုးဝင်စေရန် မျိုးတူစကားကိုနှစ်ကြိမ်ထပ်ဆိုခြင်း။

စကားအနက်အဓိပ္ပာယ်နှစ်စေရန် စကားလုံးကို နှစ်ကြိမ်ထပ်ဆိုခြင်း။"

(စာ ၃၅၀)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

'တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်(အတွဲ-၁၉)'တွင် -

"ကွဲပြားသောအနက် တို့ကိုနှစ်စေခြင်းငှာ ၂ကြိမ်၊ ၃ကြိမ် ရွတ်ဆိုခြင်း"

(စာ ၂၉၁)

ဟူ၍လည်းကောင်းဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'သည် သုဒဿနတောင်ပေါ်တွင် တည်ထားကိုးကွယ်သော စေတီတစ်ဆူ ဖြစ်ပြီး ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ်ဖြင့် ကွန်မြူးလျက်ရှိပုံကို ကဗျာတွင် -

ကုန်းမော့သာဝယ်၊ ဘုန်းတော့အာဘာ၊ ထိန်ထိန်ကြွား၊ သုံးကျော့ပဏာ ကြိမ်ကြိမ်  
တွားလို့၊ ရှိန်ရှိန်ရောင်ငွါ၊ ခြောက်ရောင်ခြည်" (စာ ၅၀)

ဟူ၍ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ဤတွင်စာဆိုသည် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား' သုဒဿနတောင်ကုန်းပေါ်တွင် ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ထွန်းလင်းတောက်ပနေပုံကို 'ထိန်ထိန်ကြွား' ဟူသော ဝိစ္ဆာစကားလုံးဖြင့် တင်ပြထား ရာ ပီပြင်ပေါ်လွင်လှပါသည်။ အမြင်အာရုံထဲတွင် ထင်ရှားပေါ်လွင်လာရုံသာမက ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ ဘုရားတရားအပေါ် ရိုသေလေးစား ကိုင်းရှိုင်းသည့်စိတ်ကို တဖွားဖွားပေါ်လာစေသော စကားသုံးပင် ဖြစ်ပါသည်။ ပုဂံခေတ်တွင် ကျန်စစ်သားမင်းကြီး၊ တောင်ငူခေတ်တွင် ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီး၊ ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် အလောင်းမင်းတရားကြီးတို့က အစဉ်အဆက် ပြုပြင်မွမ်းမံခဲ့ကြပုံနှင့် ဘုရားရှင် အားကြည်ညိုစွာဖြင့် အကြိမ်ကြိမ်ရှိခိုး ဝပ်တွားရပုံကို 'ကြိမ်ကြိမ်တွား' ဟူသော ဝိစ္ဆာစကားလုံးဖြင့် အစီအစဉ်တကျရေးစပ် သီကုံးထားသည် ကိုတွေ့ရပါသည်။ ထို့ပြင် ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ်ဖြင့် လင်းလက်နေပုံကို 'ရှိန်ရှိန်ရောင်ငွါ' ဟူ၍ရေးသားတင်ပြထားရာ 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား' ၏ မြင့်မြတ် ကြည်ညို ဖွယ်ရာဂုဏ်ရည်များမှာ လေးနက်ပေါ်လွင်လာပါသည်။ 'ရှိန်ရှိန်' ဟူသောဝိစ္ဆာစကားသုံး ကြောင့် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'မှ ထွက်ပေါ်နေသော ရောင်ခြည်တော် ခြောက်သွယ်တို့သည် အရောင်အဝါ တရှိန်ရှိန်ဖြင့် လင်းလက်နေပုံကို ကဗျာဖတ်သူ၏စိတ်မျက်စိထဲတွင် မြင်ယောင်လာအောင်

သုံးနှုန်းရေးဖွဲ့ ထားနိုင်သည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ အဆိုပါဝိစ္စာစကားလုံးများသည် ကဗျာဖတ်သူတို့အား အသံချိုသာ ပြေပြစ်စေရုံသာမက ဖွဲ့ဆိုရာအကြောင်းအရာကိုလည်း လေးနက်ထင်ရှားစေသော စကားအသုံးအနှုန်းများပင် ဖြစ်ပါသည်။

ထို့အပြင် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရားတွင် ဌာပနာထားသော မြတ်စွာဘုရား၏ ဓာတ်တော်၊ မွေတော်များနှင့်တကွ ရောင်ခြည်တော်များ ကွန့်မြူးနေပုံကို -

“ဓာတ်ညီပြောင်ပ၊ ကွန့်မြူးစည်တယ်၊ လွန်ကြူးအလီလီ၊ ဘုံအမြင့်သို့၊ စုံစုံတင့်လို့”

(စာ ၅၀)

ဟူ၍ရေးသားထားပါသည်။ ဤတွင်ရောင်ခြည်တော်များသည် ဘုံဗိမာန်အထိ ကွန့်မြူးကာ တင့်တယ်လျက်ရှိပုံကို 'အလီလီ' ဟုလည်းကောင်း၊ ဓာတ်တော်နှင့်မွေတော်များ အစုံအလင်ဖြင့် ကွန့်မြူးနေပုံကို 'စုံစုံတင့်' ဟုလည်းကောင်း ဝိစ္စာစကားလုံးများဖြင့် သူ့နေရာနှင့်သူ အကြောင်းအရာနှင့် လိုက်ဖက်ဆီလျော်စွာ ရေးဖွဲ့တင်ပြထားနိုင်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ရောင်ခြည်တော်များသည် အလွန်အကြူးထပ်ခါထပ်ခါ ကွန့်မြူးလျက် အထက်ဘုံအမြင့်သို့ အစုံအလင် တင့်တင့်တယ်တယ် ပျံတက်နေပုံတို့ကို ကဗျာဖတ်သူ၏ စိတ်မျက်စိထဲတွင် မြင်ရောင်လာအောင် ဝိစ္စာစကားလုံးများဖြင့် သရုပ်ဖော်ရေးဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဘုရားကိုကြည့်ညှိ လေးစားသူများသည် ရောင်ခြည်တော် ကွန့်မြူးနေပုံကို ဂုဏ်ယူကြည့်ညှိစိတ်များ တဖွားဖွားပေါ်ပေါက်လာစေသော စကားအသုံးပင်ဖြစ်ပါသည်။ ကာရန်အချိတ်အဆက်နှင့် အဓိပ္ပာယ်လေးနက်လာအောင် ဝိစ္စာစကားလုံးများဖြင့် ရေးဖွဲ့သီကုံးထားသော စာဆို၏စကားသုံး စွမ်းရည်ကို လေ့လာသိရှိရပါသည်။

ဤသို့ဖြင့်စာဆိုသည် ဝိစ္စာစကားလုံးအသုံးကောင်းများဖြင့် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'၏ ဂုဏ်တော်ကိုလေးနက်ပီပြင် ထင်ရှားလာစေအောင် ရေးဖွဲ့တင်ပြထားနိုင်သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ စာဆို၏ 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'အား ကြည်ညိုသဒ္ဓါပွားစေလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ပေါက်မြောက်အောင်မြင်လာစေရန် ဝိစ္စာစကားလုံးများက ထောက်ပံ့နေကြောင်း လေ့လာသိရှိရပါသည်။

## သုံးသပ်ချက်

ဤအခန်းတွင် သုတေသနမေးခွန်းအတွက် အဖြေရှာဖော်ထုတ်ထားသော လေ့လာတွေ့ရှိချက်များကိုခြုံငုံသုံးသပ်၍ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ စာဆို၏စကားပရိယာယ် အသုံးများ၊ ပါဠိစကားအသုံးများ၊ ဝိစ္စာစကားလုံးအသုံးများသည် အကြောင်းအရာနှင့် လိုက်ဖက် ညီညွတ်သော စကားသုံးများ ဖြစ်သည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

စကားပရိယာယ်အသုံးများဖြင့် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား' စတင်တည်ထားကိုးကွယ်ပုံ အကြောင်းအရာများနှင့် ဒုတ္တဘောင်မင်းကြီး၏ ဘုန်းတော်ဘွဲ့များကို စာဖတ်သူနှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်လာအောင်၊ 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'ကိုပို၍ကြည်ညိုဖွယ်လာအောင် ရေးဖွဲ့တင်ပြထားနိုင်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ပါဠိစကားအသုံးဖြင့်လည်း စာဟန်ကိုကျစ်လျစ်ခွံညားအောင် ရေးဖွဲ့တင်ပြနိုင်သည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ ထို့အပြင် ဝိစ္စာစကားလုံးများဖြင့် ကဗျာကိုအသံသာအောင်၊ 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'၏ ဂုဏ်ရည်

ကို လေးနက်ထင်ရှားလာအောင် ရေးဖွဲ့နိုင်စွမ်းရှိသည်ကိုတွေ့ရသည်။ စာဆိုသည် စကားသုံးကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်စွာဖြင့် ကဗျာကိုရေးဖွဲ့တင်ပြ ထားနိုင်သည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ အထူးသဖြင့် 'ပြည်ရွှေဆံတော်' ဘုရား 'ဂုဏ်တော်များကို ပို၍လေးနက် ထင်ရှားခံ့ညားလာအောင် ဖွဲ့ဆိုသီကုံးထားနိုင်သော စာဆို၏ စကားသုံးစွမ်းရည်ကို လေးစားဖွယ် တွေ့ရှိရပါသည်။

### နိဂုံး

ဤစာတမ်းသည် ပြည်မြို့၏သာသနာ့အမွေ ကျက်သရေဆောင် ပြယုဂ်တစ်ခုဖြစ်သော 'ပြည်ရွှေဆံတော်' ဘုရားကိုဖွဲ့ဆိုသော တေးထပ်တစ်ပုဒ်မှ စာဆို၏စကားသုံးစွမ်းရည်ကို လေ့လာတင်ပြထားသော စာတမ်းတစ်စောင်ဖြစ်ပါသည်။ တေးထပ်ကဗျာကို စိတ်ဝင်စားသူတို့အတွက် လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓသာသနာကို ယုံကြည်သက်ဝင်သူများအတွက် လည်းကောင်း တစ်ထောင့်တစ်နေရာမှ အထောက်အကူပြုလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်မိပါသည်။ ထို့အပြင် 'ပြည်ရွှေဆံတော်' ဘုရား၏ဂုဏ်ရည်ကို ပိုမိုသိရှိပြီး ကြည်ညိုစိတ်များတိုးပွားလာမည်ဟုလည်း မျှော်လင့်မိပါသည်။

### ကျမ်းကိုးစာရင်း

- ကိုယ်တော်မှိုင်း၊ သခင်။ ။(၂၀၂၃)ကဗျာသာရတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း။(ဒုကြိမ်)ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်။
- ကျော်ရင်၊ ဦး။ ။(၂၀၁၆) ။(-ပုပ္ပား)ကဝိဘာရတီကျမ်း။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်။
- ခင်မင်၊ မောင် ။(၂၀၁၁) ။(ခန့်ဖြူ)ရေးဟန်ပညာနိဒါန်း။ ရန်ကုန်စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်။
- ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံဗုဒ္ဓသာသနာ့အဖွဲ့။ (၂၀၀၅)။ တိပိဋကပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်(အတွဲ-၄)။ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာနပုံနှိပ်တိုက်။
- ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံဗုဒ္ဓသာသနာ့အဖွဲ့။ ။(၂၀၀၅)တိပိဋကပါဠိ(၅-အတွဲ)မြန်မာအဘိဓာန်။ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာနပုံနှိပ်တိုက်။
- ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံဗုဒ္ဓသာသနာ့အဖွဲ့။ (၁၉၈၂)။ တိပိဋကပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်(အတွဲ-၁၅)။ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာနပုံနှိပ်တိုက်။
- ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံဗုဒ္ဓသာသနာ့အဖွဲ့။ (၂၀၀၈)။ တိပိဋကပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်(အတွဲ-၁၉)။ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာနပုံနှိပ်တိုက်။
- ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံဗုဒ္ဓသာသနာ့အဖွဲ့။(၂၀၀၅)တိပိဋကပါဠိ(၂၁-အတွဲ)မြန်မာအဘိဓာန်။ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာရေး ဦးစီးဌာနပုံနှိပ်တိုက်။
- ပြည်ရွှေဆံတော်သမိုင်းပျို့မှတ်စုကဗျာများနှင့်ရွှေဆံတော်သမိုင်းချုပ်။ ။ ပြည်၊ ပညာဒီပပုံနှိပ်တိုက်။(၁၉၃၇)
- မြဇင်။(၂၀၁၇)။ ကဗျာနရီနှင့်နိမိတ်ပုံ(တကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်။
- မြန်မာစာအဖွဲ့။ (၂၀၂၁)။ မြန်မာအဘိဓာန်(စကြိမ်)။ နေပြည်တော်၊ မြန်မာနိုင်ငံတိုင်းရင်းသား ဘာသာစကားဦးစီးဌာန။
- ဟုတ်စိန်၊ ဦး။ (၂၀၁၇)။ ပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်(ဒုကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ ချမ်းသာရောင်စုံပုံနှိပ်တိုက်။